

Paikkatietoasiain neuvottelukunta

Neuvottelukunnan toimikauden 9. kokous

Aika: Torstai 19.4.2018 klo 13.00–16.00

Paikka: Valtiovarainministeriön kokouskeskus, nh. Jakovara, Mariankatu 9, Helsinki

Osallistujat

Puheenjohtaja

Antti Vertanen, maa- ja metsätalousministeriö

Neuvottelukunnan jäsenet

Alfred Colpaert, Itä-Suomen yliopisto

Ari-Pekka Dag, sisäministeriö

Saku Härkönen, ympäristöministeriö

Mirja Metsälä, Espoon kaupunki

Kai Karsma, työ- ja elinkeinoministeriö

Reijo Prokkola, Liikennevirasto

Aulikki Pakanen, puolustusministeriö

Tarja Riihisaari, Ilmatieteen laitos

Riitta Teiniranta, Suomen ympäristökeskus (Jukka Santalan sijaisena)

Olli Lehtilä, liikenne- ja viestintäministeriö

Aleksi Yrttiaho, Terveystieteiden tutkimuskeskus

Riitta Autere, valtiovarainministeriö

Vierailevat asiantuntijat

Kari-Pekka Karlsson, maa- ja metsätalousministeriö

Sihteeristö

Panu Muhli, Maanmittauslaitos

Kai Koistinen, Maanmittauslaitos

Minna Veseloff, Maanmittauslaitos

Poissa

Niina Ahtonen, Geologian tutkimuskeskus

Juha Vilhomaa, Maanmittauslaitos

Pasi Piela, Tilastokeskus

Kimmo Soukki, Terrasolid Oy

Muistio

1. Kokouksen avaaminen ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleeksi toimikauden yhdeksänteen kokoukseen. Asialista ([liite 1](#)) hyväksyttiin ilman muutoksia.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Neuvottelukunta hyväksyi edellisen kokouksen [muistion](#) muutoksitta.

3. INSPIRE-toimeenpano

3.1. MIG-työn tilannekatsaus ja Thematic Viewer

Muhli kertoi MIG-työn kuulumiset ensin yleisellä tasolla. MIG-ryhmä ja sekä INSPIRE-komitea (IC) kokoontuvat Brysselissä 21.-22.6.2018. Tähän liittyvät materiaalit esitellään PATINEn seuraavassa kokouksessa 14.6. MIG-ryhmän kokouksessa käsitellään lainsäädännön muutostyötä seurannasta ja raportoinnista. Lainsäädännön päivityksen tavoitteena on automatisoida nykyistä menettelyä jäsenmaiden välisen vertailun parantamiseksi ja raportoinnista koituvan työtaakan vähentämiseksi. Raportointisäädöksen luonnos on ollut jäsenmailla kommentteilla alkuvuodesta ja myös Suomi on lähettänyt siihen palautetta. Komissiolta on tulossa touko-kesäkuussa uusi luonnosehdotus raportointisäädökseen.

Lisäksi Komissio laatii lainsäädännön muutosehdotuksen, joka tähtää yksinkertaistamaan liitteen III tietotuotemäärittelyjä. Tämän ehdotuksen ensimmäisen version odotetaan valmistuvan touko-kesäkuun aikana.

Koistinen esitteli Komission Thematic Viewer -palvelun tilannekatsauksen ([liite 2](#)). Palvelun on tarkoitus korvata tulevaisuudessa nykyinen Komission EU-geoportaali.

Tällä hetkellä Thematic Vieweristä on käytössä beta-versio, josta näkee jäsenmaiden julkaisemien paikkatietoaineistojen metatiedot ja linkit latauspalveluihin teemoittain. Myös ympäristöraportointiin liittyvät aineistot tulevat löytymään palvelun kautta, mikä helpottaa raportointia tulevaisuudessa.

Komissio on kerännyt kevään aikana jäsenmailta palautetta Thematic Viewerin toiminnasta ja mahdollisista puutteista. Suomessa palautetta on saatu PATINEn laajennetun sihteeristön jäseniltä sekä maakuntien liitoilta. INSPIRE-sihteeristö tulee lähettämään näistä koostetun palautteen komissiolle toukokuun alussa.

Lähes kaikilla jäsenmailla on ongelmia saada metatiedot laadittua niin, että ne näkyvät kattavasti Thematic Viewerissä. Palvelulla on tiukat vaatimukset metatietojen muodolle, minkä vuoksi monet metatiedot luokitellaan virheellisiksi. Suomen osalta monet metatiedot eivät läpäise ISO 19139 -skeemavalidointia ja palvelujen väliset kytkökset eivät monelta osin ole kunnossa, jolloin aineistoja ja palveluja ei näy Thematic Viewerissä. Lisäksi Priority datasets -avainsanoja ei ole otettu käyttöön Paikkatietohakemistossa, jolloin niitä ei näy myöskään palvelussa.

INSPIRE-sihteeristö pyrkii korjaamaan ongelmia yhteistyössä tiedon tuottajien kanssa päivittämällä metatieto-ohjetta ja Paikkatietohakemiston toiminnallisuutta, sekä järjestämällä syksyllä täsmennettyjä koulutuksia velvoitetuille viranomaisille.

3.2. INSPIRE-seurantatiedot 2017

Koistinen esitteli INSPIRE-seurantatietojen koosteen ([liite 3](#)).

Seurantatietojen keruumenetelmä on ollut sama kuin kahtena viime vuonna, xml-muotoisena lomakkeena. Dashboard-työkalu harvestoi metatiedot Paikkatietohakemistosta ja generoi niiden pohjalta XML-raportointipohjan, josta tiedontuottajat tarkistavat omat tietonsa ja lähettävät korjaukset INSPIRE-sihteeristölle. Seurantatietojen keräämistä pyritään saamaan automaattisempaan suuntaan ja asiaa valmistellaan MIG-työryhmässä.

Raportoitujen metatietojen saatavuus ja yhteentoimivuus ovat yleisesti ottaen hyvät. Aineistojen ja palvelujen määrässä oli tämänkin raportointikauden aikana merkittävä lisäys edelliseen, mutta kaikista olemassaolevista aineistoista ja palveluista ei ole vielä laadittu metatietoja.

Aineistojen kattavuus on ilmoitettu nyt summautuvana km²:na joka ei ole kovin hyvä indikaattori. Seuraavan raportointimuutoksen mukana tämä indikaattori on poistumassa.

Riihisaari ja Teiniranta huomauttivat, että heillä on paljon INSPIRE-raportoinnin ulkopuolisia aineistoja, joita käytetään paljon.

Keskustelussa mietittiin, miten INSPIRE-aineistojen saatavuutta ja yhteentoimivuutta saataisiin lisättyä. Todettiin, että kirjeitse lähestymällä velvoitettuja tahoja asia ei yleensä etene kovin nopeasti. Paikkatietoalusta-hankkeen odotetaan tarjoavan toiminnallisuuksia, joka helpottaisi etenkin kuntien aineistojen INSPIRE-yhteentoimivuuden parantamisessa.

Neuvottelukunta hyväksyi esitetyt seurantatiedot raportoitavaksi komissiolle.

3.3. Kansallisen aineistoluettelon päivitys

Koistinen esitteli kansalliseen aineistoluetteloon tulleet muutosehdotukset (liitteet [4](#), [4b](#), [4c](#), [4d](#), [4e](#), [4f](#)).

Seurantakyselyn yhteydessä on pyydetty ehdotuksia muutoksiksi aineistoluetteloon. Seurantatietojen keruu vuodelta 2018 tehdään PATINEn keväällä 2018 hyväksymän aineistoluettelon perusteella.

Seuraavia muutoksia on ehdotettu aineistoluetteloon:

Liite I: Hydrografia. Liikennevirasto esittää, että **Rantarakenteet-aineisto poistetaan** aineistoluettelosta. Perusteluna esitettiin, että Liikenneviraston aineisto ei anna lisäarvoa jo raportoitavaan Maanmittauslaitoksen Maastotietokanta-aineistoon rantarakenteiden osalta.

Neuvottelukunta hyväksyi ehdotuksen poistaa Rantarakenteet-aineisto luettelosta.

Liite III: Aluehallinnan, rajoitusten ja sääntelyn piiriin kuuluvat alueet ja raportointiyksiköt. Ympäristöministeriön rakennetun ympäristön johtoryhmä esittää Kuntaliiton ja PATINE:n, kuntien edustajan Mirja Metsälän puolella **rakennuskieltoja ja suunnittelutarvealueita poistettavaksi** aineistoluettelosta.

Perusteena esitettiin, että INSPIRE-tietotuotteita lähinnä olevat kansalliset skeemat ovat KuntaGML:n poikkeamispäätös- ja suunnittelutarveratkaisu-tietomallit, jotka eivät vastaa INSPIRE:n AM-skeemaa. Maankäyttö- ja rakennuslaki ei myöskään velvoita tietojen keruuta tai levittämistä digitaalisessa muodossa kuntien osalta.

Neuvottelukunta totesi, että näillä perusteilla kuntien velvoite aineiston osalta voidaan poistaa, mutta sen jälkeen täytyy selvittää julkishallinnon velvoitteet aineistosta. **Ehdotusta poistaa rakennuskiellot ja suunnittelutarvealueet aineistoluettelosta ei hyväksytty.**

Liite III: Aluehallinnan, rajoitusten ja sääntelyn piiriin kuuluvat alueet ja raportointiyksiköt. Suomen ympäristökeskus esittää Ympäristömeludirektiivin (Direktiivi 2002/49/EY) mukaiset melualueet-aineiston lisäämistä luetteloon.

Neuvottelukunta hyväksyi ehdotuksen lisätä melualueet-aineisto aineistoluetteloon.

Liite III: Ympäristön tilan seurantalaitteet. Ilmatieteen laitos ehdottaa muutettavaksi seuraavien aineistojen nimet:

- Taustailmanlaadun havainnot muotoon Taustailmanlaadun havaintopaikat
- Ilmanlaadun mittauspisteet muotoon Kaupunkien ja teollisuuden ilmanlaadun havaintopaikat

Samassa ehdotuksessa ehdotettiin kaupunkien ja teollisuuden ilmanlaadun havaintopaikat –aineiston vastuorganisaatioksi Ilmatieteen laitosta kuntien sijasta.

Neuvottelukunta hyväksyi nimenmuutokset sekä vastuorganisaation muutoksen kunnilta Ilmatieteen laitokselle.

Liite III: Ilmakehän tila. Ilmatieteen laitos ehdottaa lisättäväksi seuraavat aineistot aineistoluetteloon:

- Taustailmanlaadun havainnot
- Kaupunkien ja teollisuuden ilmanlaadun havainnot
- Sääennustedata RCR Hirlam–paineopinnot
- Säähavaintojen ilmastolliset vertailuarvot
- Sääennustedata HARMONIE-AROME –paineopinnot
- Sääennustedata HARMONIE-AROME –mallipinnat
- Sääennustedata HARMONIE-AROME

Neuvottelukunta hyväksyi aineistojen lisäämisen aineistoluetteloon.

Liitteestä 4 puuttui sähköpostitse käyty keskustelu Koistisen ja Helsingin yliopiston välillä Seismisten riskialue -aineistosta. Helsingin yliopiston Seismologian instituutti tuottaa aineistoa Luonnononnettomuuksien varoitusjärjestelmän (LUOVA) (Liikenne- ja viestintäministeriö) ja Ydinkoekieltosopimus CTBTO:n -seismiseen valvontaan. Viranomaisilla on sopimuksia, jotka edellyttävät aineiston tuottamisen, ja Helsingin yliopisto tuottaa sen viranomaisille. Helsingin yliopisto tiedusteli, tuleeko INSPIRE-ottaa huomioon aineiston tuotannossa. Yliopisto ei voi olla INSPIRE-velvoitteinen vastuutaho.

Sovittiin, että INSPIRE-sihteeristö on yhteydessä liikenne- ja viestintäministeriöön ja kysyy, haluaako ministeriö ottaa aineiston vastuulle.

3.4. Komission kirje INSPIRE-velvoitetuille viranomaisille - eteneminen

Teiniranta esitteli Priority data sets -aineistojen tilanteen ([liite 5a](#)) ja vastausluonnoksen komissiolle ([liite 5b](#)).

Komissio lähetti jäsenmaille joulukuussa kirjeen, jossa käytiin läpi INSPIRE-toimeenpanon tilannetta erityisesti ympäristöraportointiaineistojen osalta. Kirjettä käsiteltiin PATINEn kokouksessa 8.2.2018.

Suomen osalta tunnistetuista raportointiaineistoista n. 25 kappaletta ei ole vielä paikkatietomuodossa ja niiden osalta on vielä epäselvää, mikä on komission edellyttämä "as is"-aineisto.

Jos aineistoja ja niihin liittyviä avainsanojen lisäyksiä ei saada toukokuun puoleen väliin mennessä valmiiksi, täytyy esittää komissiolle suunnitelma miten asiassa edetään velvoitteen täyttämiseksi. Komissio katsoo toteutuksen edistymistä suhteessa metatiedoissa oleviin avainsanoihin, joita ei ole vielä lisätty lainkaan Suomen aineistoihin.

Sovittiin, että INSPIRE-sihteeristö toimittaa PATINEn jäsenille kommentteille sähköpostitse lopullisen vastausluonnoksen komissiolle ennen toukokuun puoltaväliä.

3.5. Laajennetun sihteeristön työsuunnitelman seuranta

Veseloff esitteli ehdotuksen laajennetun sihteeristön työsuunnitelman päivityksestä ([liite 6](#)).

Muutosehdotuksina työsuunnitelmaan on joidenkin toimenpiteiden yhdistäminen suuremmiksi kokonaisuuksiksi, "päättäjien sitouttaminen"-toimenpiteen poistaminen työsuunnitelmasta sekä kaikkien toimenpiteiden aikataulujen jatkaminen vuoden 2018 loppuun.

Keskustelussa pohdittiin, näkyykö INSPIRE-velvoitteiden noudattaminen virastojen tulosohjauksessa. Tätä pidettiin tärkeänä mittarina.

Sovittiin, että INSPIRE-sihteeristö laatii ministeriöille viestin, jossa esitetään INSPIRE-velvoitteiden toteuttamisen huomioimista vuoden 2019 tulossopimuksissa. Tällä toimella korvattaisiin myös poistettavaksi ehdotettu toimenpide "päättäjien sitouttaminen".

INSPIRE sihteeristö ehdotti jatkamista esitetyn muutetun työsuunnitelman mukaisesti vuoden 2018 loppuun, jonka jälkeen voidaan laatia kansallinen, pelkästään INSPIRE-toimeenpanosta erillinen työsuunnitelma. Tämä mahdollistaisi enemmän joustavuutta ja monipuolisuutta tehtävien suunnitteluun.

Neuvottelukunta hyväksyi uuden työsuunnitelman. Kansallisen INSPIREstä erillään olevan työsuunnitelman tarpeellisuutta ja sisältöä täytyy käsitellä myöhemmin. Seurataan sitä ennen Paikkatietoalusta-hankkeen etenemistä ja vaikutuksia kansalliseen yhteistyöhön.

INSPIRE-sihteeristö nosti myös esille kysymyksen, miten kuntayhteistyötä voitaisiin edistää sekä esitti tarpeen selkeämmästä yhteistyön koordinoinnista.

Keskustelussa Metsälä ehdotti, että Muhli, Metsälä sekä Timo Tolkki Helsingin kaupungilta järjestäisivät tapaamisen, jossa keskustellaan kuntayhteistyöhön liittyvästä viestintäkanavasta. Metsälä mainitsi, että Kuntien paikkatiedon yhteistyöryhmä voisi olla yksi tällainen kanava.

Sovittiin, että tapaaminen Metsälän, Muhlin ja Tolkin kesken järjestetään mahdollisuuksien mukaan pian.

4. Paikkatietopoliittinen selonteko

Karlsson esitteli Paikkatietopoliittisen selonteon tilannekatsauksen ([liite 7](#)).

Paikkatietopoliittinen selonteko oli 12.2.2018 hallituksen strategiaistunnon käsittelyssä. Käsittelystä selonteko siirtyi jatkokehitykseen, jossa selonteon varsinaista sisältöosuutta pidennettiin, ja taustamateriaalien osuutta lyhennettiin. Lisäksi strategiaistunnon käsittelyssä tuli kehoitus ottaa enemmän yritysnäkökulmaa esille ja järjestää aiheeseen liittyen vielä yksi seminaari, joka on kohdistettu yritysille.

Yritysten seminaarista saatiin hyvää palautetta, jota hyödynnettiin myös Paikkatietopoliittisen selonteon sisällössä. Tämän jälkeen selonteko on ollut vielä kahdella kommentointikierröksellä ja strategisen ohjausryhmän käsittelyssä. Näiden kommenttien perusteella otsikoita on osittain muutettu, vaikka sisältö on pysynyt ennallaan. Turvallisuuden ja liikenteen näkökulmia kehoitettiin myös ottamaan enemmän huomioon. Myös kuvituskuvia toivottiin enemmän auttamaan asian hahmottamista sellaisille, jotka eivät ole aihepiiriin perehtyneet.

Paikkatietopoliittinen selonteko on 24.4.2018 Biotalous ja puhtaat ratkaisut (Bitapura) -ministeriryhmän käsittelyssä. Vasta ministeriryhmän käsittelyn jälkeen Paikkatietopoliittinen selonteko saadaan valtioneuvoston käsittelyyn. Toimenpideohjelman toimeenpano voidaan aloittaa, kun eduskuntakäsittely on valmis. Aikataulusta ei ole vielä tietoa.

5. Julkisen hallinnon yhteinen paikkatietoalusta -hanke

Vertanen esitteli Julkisen hallinnon yhteisen paikkatietoalusta -hankkeen tilannekatsauksen ([liite 8](#)) Jakobssonin ollessa poissa kokouksesta.

Toteutushankkeen päättyessä vuonna 2019 on kahdeksan osahankkeen tuotoksena tarkoituksena saada aikaan muun muassa tilannekuva portaalista, älykäs haku metatiedoista sekä palvelut tiedon tuottajille ja -käyttäjille (laatus- ja tallennuspalvelut jne.).

Paikkatietoalustan kuntafoorumin koordinaatioryhmässä on tällä hetkellä mukana noin kymmenen kuntaa. Liiketoimintamallia kehitetään parhaillaan, mihin liittyen järjestetään seminaari elokuussa. Paikkatietohubin tarkoituksena on edistää yhteyksiä yritysmaailmaan. Keskeisinä kysymyksinä on, miten julkisen hallinnon paikkatietoalusta voi edesauttaa yritysten toimintaa.

Keskustelussa Prokkola nosti esiin kysymyksen, seuraahan hanke myös organisaatioiden hankkeiden tapahtumia, etteivät erilliset hankkeet tee samoja tai vastakkaisia toimia. Vertanen totesi, että Liikennevirastosta on edustaja mukana Paikkatietoalusta-hankkeessa, jolloin siltä osin ei pitäisi olla päällekkäisyyksiä tai ristiriitoja hankkeissa.

6. Suomen tietopolitiikan tila

Autere esitteli Suomen tietopolitiikan valmistelun tilan katsauksen ([liite 9](#)) asialistasta poiketen Paikkatietoalusta-hankkeen tilannekatsauksen jälkeen.

Tietopolitiikka on käsitteenä uusi, mutta koko talouden ja yhteiskunnan kattavan tietopolitiikan tarve on tunnistettu. Hallituksen strategiaistunnossa 29.1.2018 päätettiin, että hallitus antaa eduskunnalle selonteon tekoälystä ja tietopolitiikasta syksyllä 2018. Valmisteluryhmässä ovat mukana kaikki ministeriöt ja valmistelu ja keskustelu asiasta ovat edenneet nopeasti.

Selonteko sisältää nykytilan kuvauksen sekä erilaisia selvityksiä taloudellisten vaikutusten arvioinnin tueksi. Aiheeseen liittyvää keskustelua käydään runsaasti, ja etiikka ja eettiset kysymykset nousevat tärkeiksi. Osallistuvat tahot, aiheen jäsenys ja luottamuksen luominen ovat keskeisiä seikkoja.

7. JHS-työn koordinointi

Muhli esitteli JHS-työn tilannekatsauksen ([liite 10](#)).

JHS 178 Kunnan paikkatietorajapinta - päivityshanke on alkamassa. Hankkeen tavoitteena on saada kuntien KuntaGML-paikkatietorajapintaskeemojen ylläpito ja elinkaaren hallinta selkeämmiksi, jonka kautta hyödynnettävyys paranee.

JHS 160 Paikkatiedon laadunhallinta -suositusta on ehdotettu lakkautettavaksi.

JHS 153 ETRS89-järjestelmän mukaiset koordinaatit Suomessa ja JHS Kansalaishavainnot ovat hyväksymiskäsittelyssä. JHS 163 Suomen korkeusjärjestelmä N2000 ja JHS 180 Paikkatiedon sisältöpalvelut -suositusten päivityshankkeet etenevät.

8. Paikkatietoverkoston toiminnan tilannekatsaus

Veseloff esitteli Paikkatietoverkoston toiminnan tilannekatsauksen ([liite 11](#)).

Paikkatietoverkostossa ainoastaan Tilasto- ja paikkatietoyhteistyön edistäminen -kärkiteema on ollut aktiivinen kuluvan vuoden 2018 aikana. Kärkiteema järjesti pre-kick-off tilaisuuden 16.2, jossa järjestäytyttiin pohtimaan kärkiteeman toimintaa. Varsinainen kick-off -tilaisuus, joka on laajemmalle yleisölle suunnattu, järjestetään 26.4.2018.

Kärkiteema tiivistyy kahteen konkreettiseen tavoitteeseen: tilastoinnin aluejakojen tuotannon kehittämiskohteiden tunnistaminen sekä YK:n Kestävän kehityksen indikaattoreiden kansallinen tuottaminen.

9. Muut asiat

Keskusteltiin mahdollisuudesta käyttää Confluencea tai Tiimeriä neuvottelukunnan kokousviestinnän ja -materiaalien jakelukanavana.

Sovittiin, että sihteeristö selvittää vaihtoehdot ja tekee siitä neuvottelukunnalle ehdotuksen.

Seuraava kokous

14.6 klo 9-12 Julkisuus/OM, Eteläesplanadi 10, 1. krs

LIITTEET

Liite 1 [Asialista](#)

Liite 2 [MIG-työn tilannekatsaus](#)

Liite 3 [INSPIRE-seurantatiedot 2017](#)

Liite 4 [Kansallisen aineistoluettelon päivitys](#)

Liite 4b [Aineistoluettelo](#)

Liite 4c [Ympäristöministeriön ehdotus aineistoluetteloon](#)

Liite 4d [Suomen ympäristökeskuksen ehdotus aineistoluetteloon](#)

Liite 4e [Ilmatieteen laitoksen ehdotus aineistoluetteloon](#)

Liite 4f [Liikenneviraston ehdotus aineistoluetteloon](#)

Liite 5a [Suomen tilannekatsaus Priority data sets](#)

Liite 5b [Suomen vastausluonnos Komission kirjeeseen](#)

Liite 6 [Laajennetun sihteeristön työsuunnitelman tilannekatsaus](#)

Liite 7 [Paikkatietopoliittisen selonteon tilannekatsaus](#)

Liite 8 [Paikkatietoalusta-hankkeen tilannekatsaus](#)

Liite 9 [Suomen tietopolitiikan tila](#)

Liite 10 [Paikkatiedon JHS-työvaliokunnan tilannekatsaus](#)

Liite 11 [Paikkatietoverkoston toiminnan tilannekatsaus](#)